

The emphasis is placed on the fact that the pansophy is regarded by the Czech pedagogue as the "only book of books", which teaches everything, not only as a system of scientific knowledge, but also as a combination of different forms of human experience.

It is generalized that the innovation of the idea of pansophy in the scientific work of Comenius is determined by the growing interest in the integrity of education characteristic of modern pedagogy, the constructive solution of which involves the formation of a new quality of pedagogical thinking, the search for methodological foundations and guidelines for the development of a strategy for the development of modern education.

Keywords: *general picture, human, innovation, pansophy, pedagogical ideas, world, system, educational strategies, integral image.*

Стаття надійшла до редколегії 09.09.2017 р.

УДК 374.015.31:172.12(477)

Алла Сенік

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького(Мелітополь)*

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ВИХОВНА СИСТЕМА

Сучасна освітньо-виховна система України перебуває у стані реформування, значні зміни відбуваються з метою наближення освіти до соціальних та економічних реалій сьогодення. Матеріали статті присвячено вивченню державницького виховання учнівської молоді. Автор обґрунтовує важливість означеної проблематики, зазначаючи, що основним завданням позашкільних навчальних закладів є створення виховного простору, що базується на цінностях державницької культури. Опрацювання наукових джерел дозволяє стверджувати, що основним завданням позашкільних навчальних закладів є створення виховного простору, що насичений цінностями державної культури, а також – вихованням бережливого ставлення та прагнення до примноження державних надбань. Ціннісне ставлення особистості до держави, суспільства і до самого себе виявляється у таких якостях, як патріотизм, національна самосвідомість, правосвідомість, політична культура, а також культура міжетнічних відносин. Діяльність позашкільних закладів містить усі можливості для оптимізації державницького виховання учнівської молоді та залучення інноваційних форм і методів у процес формування національної приналежності особистості в контексті державницького виховання молоді у сучасних соціально-політичних умовах розвитку України.

Державницьке виховання учнівської молоді поєднує в собі низку окремих напрямів виховання: духовно-моральне, правове, військово-патріотичне тощо. Головним результатом виховних зусиль, на думку автора, має стати готовність учнівської молоді до державницької діяльності як внутрішнього системного утворення, що передбачає чотири основні компоненти: психолого-педагогічний, освітній, соціальний та духовно-моральний. Форми і методи, що використовують педагогічні працівники, як зазначає автор, мають ґрунтуватися на взаємодії, і спрямовуватися на самостійний пошук істини, сприяти формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. У статті представлено результати розробки та впровадження програми формування державницької позиції учнівської молоді під назвою «Дослідник чудес», що передбачає розвиток знань про рідний край, народ, державу, розвиток уявлень про власну етно-національну приналежність, патріотичних почуттів тощо. Проведене дослідження з використанням форм і методів державницького виховання сприяло отриманню успішних результатів щодо формування державницької позиції учнівської молоді в умовах позашкільного навчального закладу.

Ключові слова: *державницька позиція, учнівська молодь, позашкільні навчальні заклади*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна освітньо-виховна система України перебуває у стані реформування, значні зміни відбуваються з метою наближення освіти до соціальних та економічних реалій сьогодення. Формування активної державницької вихованості учнівської молоді, на сьогоднішній день, є одним з ключових напрямів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Корисними для нашого дослідження стали роботи про державницьке, національно-патріотичне виховання (В. Антонович, І. Бех), про національно-патріотичне виховання в умовах позашкільного навчального закладу (Т. Гавлігіна), про виховання патріота-державника

(С. Головчук), про оптимізацію виховного потенціалу позашкільного навчального закладу (О. Литовченко) та ін.

Формулювання цілей статті. Мета викладу матеріалу статті полягає у вивченні сучасних наукових досліджень щодо специфіки державницького виховання учнівської молоді в умовах позашкільних закладів як виховної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дана проблематика зумовлена віковими особливостями, а також – сучасними умовами трансформації українського суспільства, втратою сім'єю пріоритету саме в процесі державницької соціалізації, неузгодженістю соціальних впливів громадських організацій та засобів масової інформації. Варто зазначити, що для учнівської молоді характерні такі соціально-психологічні новоутворення: формування світогляду, розвиток самосвідомості, процес самовизначення. Це передбачає державницьку ідентифікацію особистості, опанування нових соціальних ролей, зокрема громадянських. Схильність до самостійності й ініціативності надає широкі можливості для їх самореалізації через соціально значущу діяльність.

Опрацювання наукових джерел дозволяє стверджувати, що основним завданням позашкільних навчальних закладів є створення виховного простору, що насичені цінностями державної культури, а також – виховання бережливого ставлення та прагнення до примноження державних надбань. Ціннісне ставлення особистості до держави, суспільства і до самого себе виявляється у таких якостях, як патріотизм, національна самосвідомість, правосвідомість, політична культура, а також культура міжетнічних відносин. Діяльність позашкільних закладів містить усі можливості для оптимізації державницького виховання учнівської молоді та залучення інноваційних форм і методів у процес формування національної приналежності особистості в контексті державницького виховання молоді у сучасних соціально-політичних умовах розвитку України.

Саме цим зумовлено розгляд державницького виховання, державницької позиції учнівської молоді в умовах позашкільного навчального закладу як певну систему, де має бути виділена мета, завдання, зміст, етапи, керівні принципи її здійснення, форми та методи.

Метою розробленої нами програми є формування державницької позиції учнівської молоді, здатної до вияву патріотичних почуттів та позитивного сприймання своєї держави.

Основними завданнями програми є: ознайомлення учнівської молоді з різними типами державницької позиції представників різних національностей, які проживають в Україні, цінностями свого народу; формування уявлення про державні символи, державні свята; розвиток здатності до сприйняття власної етно-національної приналежності; виховання доброзичливого ставлення до людей інших національностей; виховання любові до свого народу; формування толерантного ставлення до представників інших етнічних груп; культивування позитивного ставлення до рис українського характеру – відповідальності, емоційності, працелюбності, свободи, альтруїстичності, справедливості, доброти, чесності, любові до оточення, чуйності тощо.

Вихідними даними для організації програми є такі стратегії, концепції та положення [8], [9], [10]:

1. Закон України про позашкільну освіту
2. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки;
3. Концепція виховання дітей і молоді в національній системі освіти;

У процесі формування позиції «Я-державник» учнівської молоді, нами виділено чотири основні напрями:

- 1) корекція потреб, емоцій, мотивів через формування почуття державницької відповідальності;
- 2) початкове формування моделі державної культури;
- 3) усвідомлення оптимістичного боку історичного розвитку держави;
- 4) спрямування вчинків на удосконалення розвитку держави.

Серед засобів, що дозволяють корегувати ці напрями, спонукати перетворення вищих моральних переживань і цінностей на особистісні, ефективними є ігрові завдання. Корекційний вплив цих засобів полягав у розширенні та посиленні духовної спрямованості ігор, що представлені на народознавчому матеріалі. На цьому етапі застосовуються тренінгові вправи,

ігрові завдання щодо усвідомлення символічності державних свят, пісень, приказок, що вибирають у себе народну мудрість. Особлива увага у цих засобах надається моральній функції.

Загалом, форми і методи, що використовують педагогічні працівники, мають ґрунтуватися на взаємодії, і спрямовуватися на самостійний пошук істини, сприяти формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості.

За результатами теоретичного опрацювання наукових джерел, нами було розроблено програму формування державницької позиції «Дослідник чудес», що передбачає розвиток знань про рідний край, народ, державу, розвиток уявлень про власну етно-національну приналежність, патріотичних почуттів тощо.

Експериментальне впровадження програми відбувалося за трьома етапами:

I етап – підготовчий. Змістовний аспект підготовчого етапу передбачає визначення педагогічних умов формування державницької позиції.

У тлумачному словнику української мови поняття «умова» розкривається як «необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь» [12, с. 632]. Варто зазначити, що саме поняття «педагогічна умова» розглядається нами як філософська категорія, за допомогою якої відображаються універсальні відношення певної речі до тих факторів, завдяки яким вона існує. Ми розуміємо педагогічні умови як процес організації формування державницької позиції учнівської молоді, адже від цього залежить, який ефект буде запроваджено у виховний процес позашкільного навчального закладу. У такому випадку педагогічні умови постають як одна зі сторін закономірностей процесу державницького виховання.

В руслі нашого дослідження, нами було виділено наступні педагогічні умови:

- 1) здійснення підготовки педагогічних працівників до формування державницької позиції підлітків в позашкільних навчальних закладах;
- 2) реалізація ігрової програми формування «Я-державник» у позашкільних клубах та центрах за місцем проживання;
- 3) проведення систематичної діагностики рівнів сформованості державницької позиції учнівської молоді.

В рамках першого етапу було також визначено й розвиток здатності позитивно сприймати власну етно-національну приналежність у контексті відносин «Я – моє село, моє місто, мій регіон, моя держава», підведення учнівської молоді до самостійного вияву бажання презентувати себе як представника України у колі різних людей.

II етап – основний. Змістовний аспект основного етапу формувального експерименту полягає у залученні учнівської молоді до активного ігрового процесу, спрямованого на розвиток бачення реальних потреб нашої держави та діяльності людей, які обирають певні професії, що важливі для розбудови нашої країни. На цьому етапі спостерігається розвиток уяви, творчості, активізується словник, виникають асоціативні зв'язки між змістом державницького виховання та життєвим досвідом учнівської молоді. У ході педагогічної роботи, нами використовувалися завдання, що спрямовані на корекцію мотивів взаємодії з людьми інших національностей – відбувалося розширення мотивів, розвивається державницька позиція.

Результатом зазначених впливів є створення сприятливих умов для державницького виховання учнівської молоді в умовах позашкільного навчального закладу. Наприклад, ми наводимо приказки інших народів. Так, японські приказки: «Дотримуватись звичаю – шанувати злагоду і мир», «Коли втрачають народ, втрачають державу», «Вірний самурай двом князям не служить». Такі вислови є і у шведів: «Удома ти король, а на чужині – попихач». І, наприклад, чехи казали: «Хто береже своє – не заздритиме на чуже». Для порівняння можна також навести постулати фінів: «Ліпше жменя рідної землі, ніж купа чужої», «Який птах, така й пісня; яка земля, такий і звичай»; угорців «Свою державу будуй на славу», «Нікчемна та пташка, яка власне кубельце нівечить», «Доти мир триває, доки сусід бажає»; азербайджанців: «Рідне гніздо – наймиліше», «Хто народ свій любить, той і світ весь любитиме».

Добираючи об'єкти для ігрових завдань, нами було враховано, що ставлення підлітка власної етно-національної приналежності у контексті відносин «Я-моя родина, мій рід» загалом

формується крізь призму й ставлення до об'єктів найближчого оточення. Саме тому ми зважали на положення необхідності запровадження у виховних процес індивідуально-унікальної Я-культури та загальнонаціональної Ми-культура.

«Я-культура» учнівської молоді є тією динамічною силою, що привносить у культурну самобутність нашого народу її здатність до нового, її відкритість до розвитку через встановлення форм національної культури. «Ми-культура», що діє на загальнонаціональному рівні, наділена здатністю та прагненням самозбереження через механізми трансляції культурних кодів новим поколінням (через звичаї, традиції, еталони культурної поведінки).

Зміст ігрових завдань коректувався позитивним ставленням до соціально значущих справ, серед яких, наприклад, є такі: «Ми поряд з літніми людьми», «Зробим справу з малюками». Також, не менш важливим є колективні творчі справи, що спрямовані на поліпшення спільного життя, а також участь у соціально значущих проектах («Підтримка бійців АТО», «Ми поряд з «особливими потребами»», «Справи Держави» тощо). Для державницького виховання, що цілеспрямовано здійснюється у позашкільних навчальних закладах, велике значення мають тренінгові заняття, з елементами ознайомлення із шедеврами світової літератури, музичної творчості; театралізовані постанови, що сприятимуть більшому розумінню внутрішнього світу героїв та їх переживанням у різних ситуаціях, що пов'язані із любов'ю до Батьківщини. Корисними також стануть тематичні зустрічі з відомими особами для обговорення питань про історію творення держави, про можливі варіанти розвитку певних суспільно-значущих подій, про перспективу розбудови нашої країни.

III етап – узагальнюючий. Змістовний аспект цього етапу полягає у розвитку здатності сприймати себе у контексті відносин «Я-Інший» у різних видах самостійної діяльності учнівської молоді.

То ж, формувальний експеримент включав у себе систему взаємодії педагогічного працівника з учнівською молоддю, що спрямована на формування позиції «Я-державник» у підлітків. Після проведення тренінгових вправ було виявлено такі позитивні зміни в учнівської молоді в умовах позашкільного навчального закладу, як усвідомлення моделі державної культури; державний образ думок; духовне збагачення внутрішнього життя.

Особливе зацікавлення серед учнів було виявлено у ході змагань на кращу розповідь про свою Батьківщину-Україну, про своїх рідних, про улюблених героїв виявляють підлітки. Перед цим з учнями було проведено попередню роботу, а саме:

- спостереження за основними характерними рисами поведінки оточуючих з подальшим обговоренням та порівнянням вражень;
- збір фото, малюнків, фактів вияву патріотизму, патріотичної поведінки, вчинків, добродіянь, любові до свого народу.

Державницьке виховання учнівської молоді поєднує в собі низку окремих напрямів виховання: духовно-моральне, правове, військово-патріотичне тощо [2]. Головним результатом виховних зусиль, на нашу думку, має стати готовність учнівської молоді до державницької діяльності як внутрішнього системного утворення, що передбачає чотири основні компоненти: психолого-педагогічний, освітній, соціальний та духовно-моральний.

Державницьке виховання учнівської молоді в умовах позашкільного навчального закладу – це комплекс заходів з формування позитивно необхідних якостей, а також процес цілеспрямованого системного формування державницького почуття, готовності особистості до виконання конституційного обов'язку.

Дослідження критеріїв, показників та рівнів державницької вихованості учнівської молоді в умовах позашкільних навчальних закладів сприятиме пошуку шляхів оптимізації даного процесу.

Загалом, діагностування державницької вихованості – це розпізнання і вивчення істотних ознак особистості з позиції «Я-державник», їх комбінацій, форм вираження як мети державницького виховання. Результати діагностування встановлюються тоді, коли педагог позашкільного навчального закладу ще не володіє повною інформацією про державницьку виховність учнівської молоді, а робить висновки на основі суттєвих проявів учнівської молоді з метою встановлення причин, що перешкоджають досягненню бажаного ступеня розвитку

якостей і властивостей особистості; визначення факторів, що сприяють успішній реалізації цілей державницького виховання.

Діагностика державницької вихованості спрямована на вивчення учнівської молоді, яка перебуває на етапі становлення і розвитку, і педагогів, які організують пізнавальну, трудову, художньо-естетичну та ін. діяльність, створюючи умови для зміни позиції особистості «Я-державник» у системі відносин.

Проблеми державницького виховання перебувають у тісному взаємозв'язку з національним, моральним і трудовим вихованням, що мають вирішуватися як у навчальних закладах, так і в умовах діяльності позашкільних закладів. Вивчаючи теоретико-практичний досвід з проблеми державницького виховання учнівської молоді в умовах позашкільних закладів, нами було визначено такі напрями державницького виховання:

- формування й розвиток загальнолюдських духовно-моральних цінностей;
- вивчення героїчної історії українського народу (традиції, символи, звичаї);
- вивчення ідейно-теоретичні засади державної незалежності та суверенітету;
- співробітництво з державницькими органами влади.

Визначення стану державницької вихованості учнівської молоді передбачало необхідність розробки критеріїв, показників та рівнів цієї інтегральної характеристики. У ході дослідження, вважаємо необхідним зазначити на змісті ключових понять.

У педагогічній довідковій літературі термін «критерій» визначено як засіб для судження, ознака, на основі якої робиться оцінка, визначення або класифікація чого-небудь; мірило судження та оцінки, основна ознака, за якою одне рішення обирається із багатьох можливих, стандарт, виходячи з якого приймаються рішення, надаються оцінки та встановлюється класифікація [7].

Термін «показник», згідно словнику, визначається як свідчення, доказ, ознака будь-чого, наочні дані про результат процесу та певні досягнення. В академічному тлумачному словнику української мови термін «рівень» трактується як ступінь якості, величина та ін. результати, досягнуті у чому-небудь [12].

Під час проведення експериментальної частини дослідження нами були використані є наукові розробки В. Киричок. Таким чином, ми виокремили такі критерії та показники патріотичної вихованості, як емоційно-ціннісний компонент (любов до батьків, до родини, до рідного краю, до Батьківщини, толерантність, шанування традицій і культури), когнітивний компонент (знання родоводу, знання та дотримання конституційних прав, символіки, безконфліктного проживання з іншими народами).

Дослідно-експериментальна робота щодо забезпечення ефективності державницького виховання учнівської молоді у позашкільних навчальних закладах, а також аналіз результатів, отриманих на основі розроблених критеріїв (ціннісного, державницьких якостей, поведінкового) продемонстрували позитивні зміни за окремими показниками та рівнем у цілому. Позитивна динаміка рівнів сформованості цінностей, державницьких якостей, державницької поведінки учнівської молоді дозволила сформулювати практичні рекомендації для педагогічних працівників позашкільних закладів.

Проведене дослідження не претендує на остаточне розв'язання проблеми, адже подальшої розробки потребує вивчення шляхів підготовки педагогів позашкільних навчальних закладів щодо здійснення державницького виховання, педагогічних форм та методів організації державницької соціалізації з урахуванням умов формування інформаційного суспільства та глобалізаційних процесів людства.

Висновки. Таким чином, експериментальне впровадження програми «Дослідник Чудес» дало змогу виявити найефективніший результат. Різноманітність використаних форм і методів державницького виховання сприяло отриманню успішних результатів щодо формування державницької позиції учнівської молоді в умовах позашкільного навчального закладу.

Джерела та література

1. Антонович В. Три національні типи народні / В. Антонович // Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори. – К.: Вид-во «Либідь», 1995. – С. 90–102.
2. Бех І. Д. Наголос – державницьке виховання / І. Д. Бех // Освіта: Всеукраїнськ. громад. – політ. тижневик. – 2014. – № 47. – С. 3.
3. Бех І. Д. Патріотичне і громадянське виховання: пункт зіткнення та лінія розмежування / І. Д. Бех // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб.наук.пр. – ІПВ НАПН України. – 2016. – Вип. 20. – Кн.1. – С. 6-11.
4. Бочковський О. І. Народ – собі / О. І. Бочковський [Товариство прихильників української господарської академії]. – Прага-Подєбради: Друкарня «Legiografie», 1932. – 47 с.
5. Гавлітіна Т. М. Національно-патріотичне виховання в умовах позашкільного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Т. М. Гавлітіна. – К., 2007. – 20 с.
6. Головчук С. Ю. Проблема виховання патріота-державника у педагогічній спадщині Григорія Ващенко (1878–1967) автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / С. Ю. Головчук. – Київ, 2018. – 24 с.
7. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – С. 148, 249.
8. Закон про позашкільну освіту <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
9. Закон України «Про позашкільну освіту» // Відомості Верховної Ради. – 2014, – № 34, ст. 451 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average>
10. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді (від 16.06.2015 р. № 641). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
11. Маланюк Т. З. Патріотичне виховання учнів основної школи засобами туристсько-краєзнавчої роботи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07/ Т. З. Маланюк. – Умань, 2015. – 22 с.
12. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. – К.: Вид-во «Аконіт», 1999. – Т. 2. – 910 с.
13. Оптимізація виховного потенціалу позашкільного навчального закладу: колективна монографія / за ред. О. В. Литовченко. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 192 с.
14. Павленко М. С. Патріотичне виховання молодших школярів на матеріалі творчості Павла Тичини: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / М. С. Павленко. – Умань, 2001. – 22 с.
15. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Эрих Фромм; [пер. П.С. Гуревич]. – М.: Изд-во «Республика», 1992. – 670 с.
16. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. – К.: Вид-во «Оріє», 1992. – 230 с.

References

1. Antonovich V. Tri natsionalni tipi narodni / V. Antonovich // Moya spovid: Vibriani Istorichni ta publitsistichni tvori. – K.: Vid-vo «Libid», 1995. – S. 90–102.
2. Beh I. D. Nagolos – derzhavniyske vihovannya / I. D. Beh // Osvita: VseukraYinsk. gromad. – polIt. tizhnevik. – 2014.
3. Beh I. D. PatrIotichne I gromadyanske vihovannya: punkt zItknennya ta lInIya rozmezhuвання / I. D. Beh // Teoretiko-metodichniI problemi vihovannya dltey ta uchnIvskoYi molodI: zb.nauk.pr. – IPV NAPN UkraYini. – 2016.
4. Bochkovskiy O. I. Narod – sobi / O. I. Bochkovskiy [Tovarystvo prykhylnykiv ukrainskoi hospodarskoi akademii]. – Praha-Podiebrady: Drukarnia «Legiografie», 1932. – 47 s.
5. Havlitina T. M. Natsionalno-patriotychno vykhovannya v umovakh pozashkilnoho navchalnoho zakladu: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07 / T. M. Havlitina. – K., 2007. – 20 s.

6. Holovchuk S. Yu. Problema vykhovannia patriota-derzhavnyka u pedahohichnii spadshchyni Hryhoriia Vashchenka (1878–1967) avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01 / S. Yu. Holovchuk. – Kyiv, 2018. – 24 s.
7. Honcharenko S. Ukrainskyi pedahohichni slovnyk / S. Honcharenko. – K.: Lybid, 1997. – S. 148, 249.
8. Zakon pro pozashkilnu osvitu <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
9. Zakon Ukrainy «Pro pozashkilnu osvitu» // Vidomosti Verkhovnoi Rady. – 2014, – № 34, st. 451 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average>
10. Kontseptsiiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi (vid 16.06.2015 r. № 641). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
11. Malaniuk T. Z. Patriotychno vykhovannia uchniv osnovnoi shkoly zasobamy turystsko-kraiezavchoi roboty: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07/ T. Z. Malaniuk. – Uman, 2015. – 22 s.
12. Novyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy: u 4 t. – K.: Vyd-vo «Akonit», 1999. – T. 2. – 910 s.
13. Optyimizatsiia vykhovnoho potentsialu pozashkilnoho navchalnoho zakladu: kolektyvna monohrafiia / za red. O. V. Lytovchenko. – K.: Pedahohichna dumka, 2012. – 192 s.
14. Pavlenko M. S. Patriotychno vykhovannia molodshykh shkoliariv na materialy tvorchosti Pavla Tychyny: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07 / M. S. Pavlenko. – Uman, 2001. – 22 s.
15. Fromm Э. Anatomia chelovecheskoi destruktivnosti / Эрыkh Fromm; [per. P.S. Hurevych]. – M.: Yzd-vo «Respublyka», 1992. – 670 s.
16. Chyzhevskiy D. Narysy z istorii filosofii na Ukraini / D. Chyzhevskiy. – K.: Vyd-vo «Orii», 1992. – 230 s.

Алла Михайловна Сенник. ФОРМИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЗИЦИИ УЧЕНИЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ ВНЕШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ КАК ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ СИСТЕМА

Современная образовательно-воспитательная система Украины находится в состоянии реформирования, значительные изменения происходят с целью приближения образования к социальным и экономическим реальностям. Материалы статьи посвящены изучению государственного воспитания ученической молодежи. Автор обосновывает важность обозначенной проблематики, отмечая, что основной задачей внешкольных учебных заведений является создание воспитательного пространства, основанного на ценностях государственной культуры. Государственное воспитание ученической молодежи сочетает в себе ряд отдельных направлений воспитания: духовно-нравственное, правовое, военно-патриотическое и тому подобное. Главным результатом воспитательных усилий, по мнению автора, должна стать готовность ученической молодежи к государственной деятельности как внутреннего системного образования, что в свою очередь предусматривает четыре основных компонента: психолого-педагогический, образовательный, социальный и духовно-нравственный. Формы и методы, что используют педагогические работники, как отмечает автор, должны основываться на взаимодействии, и направляться на самостоятельный поиск истины, способствовать формированию критического мышления, инициативы и творчества. В статье представлены результаты разработки и внедрения программы формирования государственной позиции ученической молодежи под названием «Исследователь чудес», которая предусматривает развитие знаний о родном крае, народ, государство, развитие представлений о собственной этно-национальной принадлежности, патриотических чувств и тому подобное. Проведенное исследование с использованием форм и методов государственного воспитания способствовало получению успешных результатов в формировании государственной позиции ученической молодежи в условиях внешкольного учебного заведения.

Ключевые слова: государственная позиция, ученическая молодёжь, внешкольные учебные заведения

Alla Senik. FORMATION OF PUPILS' STATE POSITION OF THE OUT-OF-SCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS AS AN EDUCATIONAL SYSTEM. *The modern educational and upbringing system in Ukraine is reforming, significant changes are taking place in order to make education closer to social and economic realities. The materials of the article are devoted to the study of the state education of pupils. The author justifies the importance of the mentioned problem, noting that the main task of out-of-school educational institutions is the creation of an educational area based on the values of state culture.*

Studying of scientific sources of information suggests that the main task of out-of-school educational institutions is creation of an educational space that is saturated with the values of state culture, as well as the education of a careful

attitude and the intention to increase the state's achievements. Person's valuable attitude to the state, society and to himself can be noticed in such qualities as patriotism, national consciousness, legal consciousness, political culture, as well as the culture of interethnic relations.

Out-of-school establishments' activities include all possibilities for optimizing the student youth's state education and attracting innovative forms and methods to the process of forming person's national identity in the context of the student youth's state education in the current socio-political development of Ukraine.

The state education of student youth combines a number of particular directions of upbringing: spiritual and moral, legal, military-patriotic and others. The author insists that the main result of educational efforts should be readiness of pupils youth for state activity as an internal systemic education. It contains four main components: psychological, pedagogical, educational, social and spiritual-moral.

The author notices that the forms and methods used by pedagogues should be based on interaction, be directed to independent search for verity. These forms and methods should facilitate formation of critical thinking, initiative and creativity. The results of the elaboration and implementation of the program for the state position of the student youth's formation entitled «The Wonder Explorer» are presented in the article. This program provides for the development of knowledge about the native land, the people, the state, the development of ideas about their own ethno-national identity, patriotic feelings.

The forms and methods of student youth's state education has been used in this research. The successful results in the formation of the student youth's state position in the conditions of out-of-school education has been achieved.

Keywords: *state position, student youth, out-of-school institutions*

Стаття надійшла до редколегії 10. 09.2017 р.